

ferradures.... cregues que tot se destila; hasta se destilen recursos.... y la tropa algunes voltes, els resibix tan purs, tan nets, tan sutils, tan delicats, tan diàfanos, y llauchers com l'aigua destilada. Si que es molta maravella.

ELECSIONS.

Llistes electorals.

Els señors electors fixarán la atensió en los siguientes suchectes que reunixen les prenes mes relevants pera senadors y diputats.

El Coloso de Rodas.

La laguna Estigia.

D. Carlos Sor Redactor del Mon.

Les onse mil verchens.

La carabina d'Ambrosio.

El Rey Herodes redactor del Eco de la Raó.

El Valensiá de la porta del Sol.

El exguardiá de Sen Fransés.

Les lamentacions de Cherimies, redactor del Porvenir.

El conde de Despeñagosos, redactor suplent del Mon.

La sombra de Nino.

Nabucodonosor, Rey de Babilonia.

Jenjís-kan, atre redactor del Eco de la Raó.

Kikiriki, atre redactor del Porvenir.

(Parlador.)

EDITOR

EL

NÚMERO 2.

Dia 14 de Agost de 1857.

DEU DIES.

TOMO TERSER.

VALENSIA:

IMPRENTA DE LOPEZ

NOTA. *En esta imprenta, carrer de Bordadors, número 11, se admitixen suscripciones á cuatro quinsets al mes pa Valensia, y sis pa fora, franc de port y alvará.*

Se prevé en tota serietat als que aspiren á ser corresponents del Mòle fora de Valensia, que sen recorden de enviar les cartes franques de port, en la intelichensia de que se tornarán al correu les dirichides á la reducció que caxiquen de aquell requisit esensial.

POLITICA.

ILUSTRACIO POPULAR.

¿Qui habia de dir á l'endemá de la victoria de Chiva, quant totes les probabilitats estaben en favor de la pronta terminació de la guerra, quant el pretenent fugitiu y despavorit no pensaba mes que en salvar la vida ó la llibertat, quant el entusiasme del soldat y dels lliberals habia aplegat á son celmo, y el abatiment y desesperació dels carlistes al últim estrem; qui habia de dir, repetim, que la guerra no se terminaria, que el pretenent se lliuraria, y tornaria á fer de les seues, y que els facciosos calsi-garien atra volta este pais, que debia haber segut la sena sepultura? Pues lo que pocs pensaben, aixó ha susuit, y á despit de totes les probabilitats la guerra dura y son terme no sabem quant será. Si algú nos pregunta quin terme será este, aixó ya es atra cosa: li respondrem que el terme no es dubtós; que el triunfo de la causa de la lli-

bertat y de ISABEL Segona es segur, es irremissible, perque despotisme ; inquisició y Cárlos son uns anacronismes en el sigle 19 ; perque el any 23 tenint la Espanya constitucional contra si á tots els governs de Europa, la discórdia y els partits encarnitzats, les pasions exaltades, y tot amenant una dissolució total, y plagada de faccions; fon menester encara pera inclinar el pes de la balanza en favor del despotisme la forza de cent mil bayonetes estrangeres, y una capitulació no cumplida. Reflexió es esta tan sencilla que no necesita comentaris. En el dia es molt diferent la situació de la Espanya, prescindint del gran agent de onze anys de llisons y despotisme. Algunes de les nacions que entonces eren enemigues, son en el dia aliades, y encara que siguen els interesos els que reglen sa conducta, el fet es que no son contraries. Desenganyemse: la Fransa y Inglaterra podran estar interesades en que tingam mes ó manco llibertat; pero baix ningun respecte els convé que tingam despotisme, perque el despotisme en la Peninsula es contrari als interesos de les dos. Esta es una veritat que tots els periódics independents espanyols y fransesos han cuidat molt de inculcar; y per lo mateix ho repetim asi pera convenser als desconfiats, als que no discurren, als que tenen per posible que D. Cárlos s'asente en el trono de Espanya, als que creuen que tornarà la inquisició, y les forques, y les falles del Santo Tribunal, &c.

Si va á dir veritat, si que pareix vergonyos

que pera discurrir sobre nostra sort, siga presis no seperarla may de la voluntat ó influencia dels estrangers. Temps hiagué, y no está molt llunt, en que els espanyols donaben la lley á la Europa, y tambe li donaren la llibertat: hui están posats baix tutela, y no poden donar un pas sinse que de fora els marquen el com y quant l'han de donar. ¡Com ha de ser! Nosatros tenim la culpa.

Masa llunt nos ha dut la reflexió sobre la imposibilitat de que triunfe D. Cárlos ; y tornant al principi, diem, que cert es el éxit de la guerra, pero incert el temps. Habem vist pèdres ocasions de destruir al enemic ; habem vist faltes que no dubtem atribuir al govern, pues estém persuadits que els cárrecs que s'han fet á alguns generals y gefes eren infundats. No sabem hasta aon s'estendrán els efectes de la malicia ó impericia : no sabem hasta cuánt la desgraciada nació espanyola será victima de pandilles y partits ; hasta cuánt la devorarán llops en màixquera de ovelles ; hasta cuánt será patrimoni de necios ó mal intencionats ; hasta cuánt será teatro de la guerra europea ; hasta cuánt els estrangers envejosos, y els espanyols espurios se complaurán en calfarse á la flama que la abrasa y que ells mateixos han ensés.

EL MOLE.

Pera satisfacció del públic, invertém al peu de la lletra el fallo que ha recaigut en la causa que se seguia al redactor del Mòle per denuncia del fiscal d'imprenta D. Pere Torner, sobre el colori que trataba de la promulgació de la Constitució.

DEFINITIVO. En la ciudad de Valencia, á once de agosto de mil ochocientos treinta y siete: El Sr. D. Miguel Martinez, juez de primera instancia de la misma y de estos autos, en su vista dijo: Habiéndose observado en este juicio todos los trámites prescritos por la ley, y calificado los doce jueces de hecho, por unanimidad, con la fórmula de *absuelto* el artículo inserto en el periódico titulado el *Mòle* del número diez y ocho del 8 de julio último, denunciado en 12 del mismo por el fiscal de imprentas, la ley absuelve á D. José Maria Bonilla, editor responsable de dicho periódico, y en su consecuencia mandó que sea puesto inmediatamente en libertad, sin que este procedimiento le cause perjuicio ni menoscabo en su buen nombre y reputacion, dándose cuenta de este definitivo á la audiencia territorial por medio de testimonio, remitiéndose otro al redactor de la

Gaceta da Madrid para su publicacion en la misma, conforme á lo prevenido en la ley sobre libertad de imprenta. Y lo firmo, Miguel Martinez.—Antonio Juan Nepomuceno Aragón.

Ham aplegat á un temps qu'es diu de llibertat, y apenes es ú lliure pera pensar així ó aixó sinse ser perseguit y ferse enemics dels amics. Tots volen llibertat y canten llibertat, y ningú vol ser *tolerant*; ¿intolerancia y llibertat? Càcaracac. Un pilot de liberals pensen d'una manera, atre pilot d'un atra, y atre d'atra. Tots estos tres pilots de liberals volen llibertat; pero el ú en vol un onsa, l'atre un onsa y un cuart, y l'atre onsa y micha. Pos ya son enemics els tres pilots, y ya se móu un andalubio entre ells, quel dimoni quels entenga, y quels aguante.

¿Per qué no s'han de tolerar les opinions, el modo de pensar, y perque yo no pense com aquell tinç de ser el seu enemic, quant els dos volém una mateixa cosa, y sols discrepém en lo modo de tindre-la?

El cas es, que están tres ó quatre d'una camà raonant, mas que siga de la cullita dels pèsols, y al pasar un atre per dabant, se diuen entre ells; «miralo; eixe tambe es ú de tants; bon par-dal es, deixalo anar, que bona mort farà sino mos pert á tots.» Els que diuen asó son liberals, y al que ho diuen, es á un liberal. ¿Qué tal? Pos aném á que están raonant de l'anguila tres

ó quatre, ó huit, y el ú vol contradic als atres perquè no pensa com ells. Tiren pallús que m'atasque! Pobre home! Qu'has dit? Mes valguera que t'hagueres tapat la boca en rachola y alcheps abans de parlar. Ya te se tiren damunt; ya no falta mes que te diguen facsiós en la cara; pero tú chirarás veles, tú els dirás á Dios caballers y els apretarás la má al anarten del rogle com un amic; que pot ser que la primera que t'encaixen siga facsiós y.... lo que els vinga al cap, y els vacha á la llengua. Y qu'ha fet este pobre home? No ha fet ningun mal; ha dit. Y qu'ha dit? Que no pensa com aquells, que son atres les seues idees, y es d'atra opinió en materia de llibertat. Pos lliberals encuberts de déspotés; per qué no toleren que cada ú diga lo que pensa, y pensé com crega que deu pensar, mentres no fasa mal á ningú y tot se reduixca á pensar? Per qué habem de tindre per enemic á qui no's móu mes que pera defendre la llibertat, sols porque no pensa com nosatros? Si lo primer que vosté li vol llevar es la llibertat de pensar y de parlar, quína llibertat li donará vosté? La de lladrar? Que pera que vostés me porten en llengües y em posen com un drap de rese tor (quant havia freres), mes m'estime achocarme en lo ríocó de la cambra y no ficarme en res ni parlar una paraula, y asó tambe em susuia l'añ vinticuatre, quant als realistes: con que, si hui per la gropa y demá per la cuca sempre ha de estar així l'alfals, faré conte que sembre per la palla, y si aplegue á estendre la

manta baix de la morera, milacre serà que me alse la Séu ó la parroquia, hasta qu'em cride la patria, ó la meua dona; y si tant l'apreten á ú, que li posen un bos d'acarregar herba y les samugues al llorn, ¿sap lo que ha pensat? Lo del bando d'Alcoy, que yo no vullc guerra en los meus, y quatre dies que ú té de viure en este mundo miserable y triste, vullc mencharme untros de pá en tota la boca, y ya que no'm deixen parlar lo que pense, á lo manco qu'em deixen menchar lo que tinc; que si ningú em vol aguantar á mi, tampoc no vullc aguantar á ningú, com dia el so dotor Fabara; y ¿sap lo que ha pensat? lo que dia l'agüelo Beco, quant se torná lélo d'una menchá de figues: «lo mecor de los higos, es no engullirlos.»

(Nap-y-Col.)

Així com el estiu es la cullita dels tartaneros, aixina es la cullita dels periodistes; es dic, el temps en que poden escriure sinse calfarse molt la testerola. Ya se vé, el negosi priusipal, el asunte interesant del dia son les actisies de la guerra; ans solament estaba la guerra en Navarra, y alguna purneta en Cataluña y Valensia; ara el riu ya sen ha eixit, ya els facsiosos se pasechen per tots los puestos, ya els periódics de totes les provinsies parlen de facsiosos presents, aixina com ans parlaben de facsiosos ausents. Ya els redactors no tindrán

que rechirar llibres y atres periódics pera omplir de brosa les columnes dels diaris en articles ó plagiat, ó plens de desbarats. Ara serán ya pràctics els que eren teòrics; ara se podrà parlar de Segovia, de Madrit, del Ebro, de Cantacucos, de Purichinela, y se podrà alabar al govern per los aserts, que nos han conduit á la felicitat present; ara se podrà donar les gracies á tots els que han tengut part activa pera que la guerra s'acabara en sis mesos, que tan acabada está ya com la mare que la pari; ara si que vorém els efectes de haber donat *contes* el ministeri, y de *habérseli exichit responsabilitat*, per la *suspensió dels pagos de la deuda estranchera*, y de *habérseli cridat á donar conte del resultat de la guerra*, tres punts interessants, que han ocupat atres tantes sessions de la present llechislatura, y que han tengut el éxit que tots sabém, habent sempre guañat la votada el ministeri d'agost per setanta y tants vots, (minuts alto ó bajo.)

Ara si que podém alabar el asert en les eleccions de diputats, y presachiar ventures pera la patria, y sobre tot la destrucció de les faccions que es el asunte primer, primari, primitiu, principal, cap, cabeza, capital, cabesal, únic, esclusiu, singular, privilechiat, preferit, preliminar, distiatu, distinguit, en que se ha ocupat el govern. Ara si que el *Mòle* se li va á posar la boca dolsa com un tarrós de sucre candi y mercolat de les alabances meloses que tindrà que donar á tots, blancs y negres, verts y rochos,

y de mesclata, y moderats, y exaltats, y republicans, y chelats, y calents. Ara si que no li costará treball omplir les catorse caretes, perque tindrà material tan abundant com les notisies, y els suscritors se li vindrán á grapats, y no li deixarán un menut illiure entre escriure articlets, firmar resibos, y contar pesetes. Con que fent el epilogo y la recopilasió, dic y torne á dir, que estém en la cullita, y que me vach á donar aire y vent, pera que siga tan abundant, tan gran, tan plena, que puga fundar un mayorazgo, tirar á rodar les espardeñes y saragüelles, cremar la barraca, fer á trosos el *Mòle*, y riurem dels que se riuen de ell. = *Pataca*.

COLORINS.

Ningú s'en recorda del ministre Toreno, y no es perque no mos ha deixat memories eternes pera que no l'olvidarem per *omnia secula sin fin*. Cada lliberal que mor á mans dels facciosos, es una victima de la *fusió*. Si qu'es van fundint els partits: pero es en la fosa. ¡Cuántes espines mos ha deixat *una Rosa*.

—Noms sinse sentit, ó paraules plenes d'aire; les sigüents: *pacto social, libertad civil, seguridad individual, progreso, igualdad, amor patrio, garantias, instruccion pública, deberes, ley ó justicia, civismo, bien general, tolerancia, pros-*

peridad del Estado, conclusion de la guerra, y sereni sandunguero.

—Nap-y-Col s'ha tornat gabuliste (de loteria, caballers, que en lo dia hia moltes clases de gabulistes) y vol donar á tots un terno fijo:

12, 20 y 37.

També els dona un número ficto y liquido, que en la primer proba ixqué 45, y en esta es el 47.

TROVAURES.

Cualsevol que s'hacha trovat un bolsillo plé de esclaustrats, que el manifeste en este Ministeri, y se li donarán tres rasons de fam de trovaures.

El que sapia aon está D. Carlos de huit dies en sa, que el manifeste en la redacció del *Mercurio*, y li donarán un tros de *Tallada* de trovaures.

El que hacha perdut les claus de Segovia, que les busque en el bolsillo de D. Carlos y se li donarán dorades al foc.

El que hacha perdut el patriotisme, vacha al amagasen, y allí li donarán de vaes tot el que vullga. El mateix anunsio se dona respecte del entusiasme y *virtudes cívicas*, que tot se dona á preus molt equitatius. Com no siga dinés, vosté mane,

Pensant en facciosos la chent nō pensa en eleccions. Aixó es lo que volém nosatros. Ojala hiaguera sempre tancades en l'armari algunes corregudes de facciosos, pera soltarles en ocasions aixina. ¿Qué tal?

NOTISIES.

Els facciosos han entrat en Segovia. *Atqui* allí hiabia artillers, canons, y *argust*; *ergo* se han endut tot.

Madrid s'ha declarat en estat de guerra. *Atqui* Mendisabal es menistre; *ergo* les Corts han tengut una sessió acalorada.

Tres espedicions faccioses han eixit de Navarra. *Atqui* la guerra s'habia de acabar en sis mesos; *ergo* s'ha abolit el delme.

La patria peligra. *Atqui* (diuen) no hia dinés; *ergo* anem al arreglo del clero.

D. Carlos fue batido en Chiva. *Atqui* no tenim res que fer; *ergo* Mendisabal es menistre de Hazienda.

Els homens de bé desichen que s'acabe la guerra. *Atqui* encara hia lloc en Inglaterra y Fransa; *ergo* anem á berenar.

Les coses de España van dretes. *Atqui* el emperador de Rusia té fret en hivern; *ergo* bons son els cocots.

Els espanyols han segut uns tontos. *Atqui* els espanyols son uns tontos; *ergo* els espanyols serán uns tontos; *ergo bona nit; ergo ora pro nobis.*

Si quæris miracula,
Mors, error, calamitas,
Dæmon, iebra fugiunt,
Aegri surgunt sani:
Cedunt mare, vincula,
Membra, resque perditas
Petunt et accipiunt
Juvenes et canī, &c. &c. &c.

Respons de Sent Antoni, ut supra.

Si busques milacres, mira
Els facciosos sinse pell,
Cárlos penchantli el budell,
Y gròs com bacó de fira.
Mira pegantli castañes
Desde Cinca hasta el Segura,
Y éll per aixó no s'apura,
Mentres li queden les bañes.
Mira feta ya segó
La facsió desoladora,
Y mira á la mateix hora
Botar fóra atra facsió.
Mira al eixersit corrent
Raere dels fuchitius,
Y trovar no mes que nius
Aaon busca pardals á sent.
Mira el milacre machor
Que fa nostre menisteri,
Sempre rodat de misteri,
Ple de consensia y valor.
Tenintlos contents á tots

Y á tots sempre demanant,
Y tots sempre badallant,
Y no de menchar cocots.
Mira la España dichosa
Plena de petnills y chulles,
En mes pesetes que fulles,
Tan farta de pa que bosa.
Mirala dormint en pau
Com en el estable un bou,
Sinse que may falte un sou,
Per si es cas el ventre es cau.
Mirals á tots satisfets
De les promeses cumplides;
Les coses ben dirichides,
Asegurats tots els drets.
Mira el cuadro encantador
De aquesta nasió envidiable
Que en la ploma y en lo sable
Conserva diners y honor.
Contempla tant de prodichi,
Y pasmat en vista d'ell
Com tan sublime servell
Conserva tan poc prestichi.
Encomanat nit y dia
Al molt gloriós Sent Antoni,
Perque et lliure del dimoni,
De gats, y de chent chodia.

Si quæris miracula, &c.
Ora pro nobis Sancte M., &c.
Ut digui, &c.

Oremus, &c.
Amen, &c.

COSES DE FORA.

Siñor redactor: per fi el siñor redactor del *Diari mercantil*, al cap de sis mesos tingué, la descansada bondat de insertar un comunicat sobre el pararrayos que debia posarse en el ex-convent de Sent Domingo, pera lliurar á la siutat de la catástrofe que podia ocasionarli la caiguda de alguna exalasió en el depòsit de pólvora que hia en la capella dels Reys. Yo li repetíx la mateixa insinuasió, afechint que el Exelentísim achuntament, si vol pendreu en considerasió tindrà suscritors amanta en la plasa de Sent Domingo y veinat, pera costechar el establiment del pararrayos.—A Dios.—Chil.

Siñor redactor: fa deu ú dotse nits, quant encaira no fea lluna, tornant á casa á la una, me trov á fosques per los carrers. No puedo ser masa largo, porque estic en cura de haberme escl fat els nasos contra un cantó, y si vosté vera els pocs que men queden de esta seta, voria la rao que dona motiu á la lamentasió. Memories als fanaleros.—Servidor, *Porra*.

EDITOR

E. M. BARRERA